

PALEOBIOLOGICA ELECTRONICA 5 oktober 2006

Elektronische Nieuwsbrief van de Paleobiologische Kring KNGMG

Redactieadres: wesselingh@naturalis.nnm.nl

webstek: <http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/>.

De Paleobiologische Kring is het platform voor professionele paleontologen in Nederland en Vlaanderen. De kring beoogt de communicatie tussen de verschillende onderzoekers en onderzoeksgroepen te stimuleren en op te komen voor paleontologische beroepsbelangen.

Bestuur

Jan van Dam [jdam@geo.uu.nl] – voorzitter

Willem Renema [renema@naturalis.nnm.nl] - secretaris

Sander Ernst [srernst@geo.uu.nl] – penningmeester a.i.

Robert Speijer [robert.speijer@geo.kuleuven.be] -
Cindy Looy [looyc@si.edu]

Lidmaatschap is 10 Euro per jaar. Om aan te melden klik <http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/>. Na aanmelding wordt u een acceptgiro toegestuurd

Webmaster

Timme Donders [T.H.Donders@bio.uu.nl]

Redactie Nieuwsbrief

Frank Wesselingh
Vragen, opmerkingen, bijdragen: mail naar wesselingh@naturalis.nl
Deadline bijdragen Paleobiologica Electronica 6: 12 januari 2007

Agenda Paleobiologische Kring
3 november 2006 De evolutie van de mens: Paleoantropologische hotspots in Afrika, Azië en Europa
Vrije Universiteit, Amsterdam.
8 en 9 december 2006 Symposium "Life and death in a hothouse" en aansluitend Excursie Groeve Messel

Informatie op www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/.

Van de redactie

Ditmaal een 'mixed bag'. Naast mooie onderscheidingen, prachtige activiteiten en een verslag van onze eerste JOP seminar staan we in deze nieuwsbrief stil bij het overlijden van Annie d'Hondt en van Dees van Weers. In de komende maanden staan er twee bijzondere activiteiten van de Paleobiologische Kring op het programma: een symposium over human origins op 3 november aan de Vrije Universiteit Amsterdam en een unieke excursie mogelijkheid naar de beroemde Eocene groeve van Messel bij Darmstadt. Je kunt je opgeven op de webstek van de Paleobiologische Kring. Door proefschrift werkzaamheden van uw redacteur is deze nieuwsbrief enkele maanden verlaat en zijn niet de aankomende promoties, tentoonstellingen en beoogde interviews afgekomen, waarvoor excuses. De volgende Nieuwsbrief zal al in januari verschijnen met deze rubrieken. De deadline is 12 januari 2007, bijdragen kunt u als altijd sturen naar wesselingh@naturalis.nnm.nl

Nieuws van

Er staan twee spannende bijeenkomsten aan van de Paleobiologische Kring op stapel. Mis ze niet! Op 3 november staat de menselijke evolutie centraal op een symposium aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, Het is duidelijk dat Nederlandstalige wetenschappers daarin een cruciale rol hebben gespeeld, en nog steeds spelen. Zie voor het interessante programma verder op in deze Nieuwsbrief. Op 8 en 9 december vindt een ander uniek evenement plaats in samenwerking met het Senckenberg Museum Frankfurt: een excursie naar de beroemde Eocene Messel groeve bij Darmstadt, waaruit grote hoeveelheden wonderschone planten en dierenfossielen tevoorschijn zijn gekomen, met daaraan voorafgaand een symposium van allure over het Paleogene klimaatoptimum en de bijbehorende biotische respons, met sprekers uit Duitsland, Nederland, België en de Verenigde Staten Amerika. Uiteraard kan het Museum zelf ook bezichtigd worden. Zie voor meer informatie verder op in de Nieuwsbrief.

Jan van Dam

Paleontologische Activiteiten

Kees Hordijk (k.hordijk@geo.uu.nl)

Uitreiking Waterschoot van der Gracht Penning aan Prof. Dr. B. Boekschoten., VU Amsterdam
<http://www.kngmq.nl/>

The 12th International Cave Bear Symposium.
November 2-5, 2006, Aridéa/Loutrá,
Macedonia, Griekenland.

<http://www.geo.auth.gr/12icbs/enter.html>

Paleobiologische Kring symposium.

De evolutie van de mens: Paleoantropologische hotspots in Afrika, Azië en Europa.

November 3, 2006, Amsterdam.

<http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/activiteiten.htm>

AAPG 2006 International Conference and Exhibition.

November 5-8, 2006, Perth, Australië.

<http://www.aapg.org/perth/index.cfm>

Global Environmental Change Open Science Conference: Regional Challenges.

November 9-12, 2006, Beijing, China.

<http://www.essp.org/essp/ESSP2006/index.html>

Micropaleontological Society 2006 Annual Meeting.

Microfossils and Climate Change.

November 15, 2006, Londen, UK.

<http://www.tmsoc.org/meetings.htm>

International conference on changing scenario in Palaeobotany and allied subjects

November 15-17, 2006, Lucknow, India.

<http://www.palass.org/modules.php?name=palaeo&sec=meetings&page=55>

NSG 13th Annual Symposium

November 30, 2006, Utrecht.

<http://www.geo.vu.nl/users/nsg/>

The 21st RST meeting.

Primitive Life, Ancient Radiations.

December 7-8, 2006, Dijon, Frankrijk.

<http://www.u-bourgogne.fr/RST-DIJON/DREAMRST/RSTPT.html>

Paleobiologische Kring - Excursie & symposium Life and Death in the Hothouse: warm climates during the Paleogene.

December 8-9, 2006, Frankfurt, Duitsland.

<http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/activiteiten.htm>

2006 AGU Fall Meeting.

December 11-15, 2006, San Francisco, California, USA.

<http://www.agu.org/meetings/fm06/>

The Palaeontological Association 50th Annual Meeting.

50th Annual Meeting, Sheffield 2006

December 18-21, 2006, Sheffield, UK.

<http://www.palass.org/modules.php?name=palaeo&sec=meetings&page=96>

2007

SICB Annual Meeting.

Januari 3-7, 2007, Phoenix, Arizona, USA.

<http://www.sicb.org/meetings/2007/>

Symposium Evolutie van de Mens

Komt allen op **vrijdag 3 november 2006** naar de **Vrije Universiteit Amsterdam!** De Paleobiologische Kring organiseert in samenwerking met de afdeling Paleoklimatologie en Geomorfologie van de Faculteit Aard- en Levenswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam een symposium over de actuele ontwikkelingen in de studie van de evolutie van de mens. De sprekers zijn nederlandstalig en presenteren resultaten van hun eigen onderzoek. Het programma omvat:

13.00 Ontvangst met koffie en registratie

13.30 Opening symposium (Jan van Dam) en Inleiding door Bert Boekschoten: Graven naar voorouders, een Nederlandse paleobiologische onderzoekstraditie

13.40 Gert van den Bergh: Langdurige isolatie en evolutie van *Homo floresiensis* op Flores: archeologisch, zoogeografisch, geologisch en faunistisch bewijs

14.20 Jan van der Made: De vindplaats Atapuerca (Noord Spanje) en de verspreiding van de mens van Afrika naar Europa

15.00 Pauze met thee en koffie

15.20 José Jordens en Hubert Vonhof: Klimaat, omgeving en ouderdom van Plio-Pleistocene Turkana hominiden

16.00 Fred Spoor: Plio-Pleistocene menselijke evolutie in het Turkana Bekken (Kenia)

16.40 Discussie

17.00 Borrel

Registratie en informatie: <http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/>

Frank Wesselingh

Symposium "Life and death in a hothouse" en de Paleobiologische Kring Excursie Messel

Niet te missen! Op 8 december organiseert de Paleobiologische Kring een Symposium getiteld "Life and death in a hothouse: warm climates in the Paleogene" met daarop aansluitend een excursie naar de fameuze Eocene lokatie Messel bij Darmstadt (Duitsland). Bij het ter perse gaan van de Nieuwsbrief waren de locatie en programma gegevens nog niet beschikbaar, maar check de webstek

<http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie/> voor de laatste stand van zaken!

Vervolg Agenda

The 3rd Biennial Conference of the International Biogeography Society
Januari 9-13, 2007, Tenerife, Spanje.
<http://www.biogeography.org/3rd%20conference.htm>

7th International Conference on Global Change: Connection to the Arctic.
Februari 19-20, 2007, Fairbanks, Alaska, USA.
<http://www.iarc.uaf.edu/workshops/GCCA-7/index.php>

Second International Conference on the Geology of the Tethys
Maart 19-22, 2007, Cairo, Egypte.
<http://www.tgs-international.com/>

AAPG Annual Convention and Exhibition. Understanding Earth Systems.
April 1-4, 2007, Long Beach, Californië, USA.
<http://www.aapg.org/longbeach/>

CAVEPS 2007
11th Conference on Australasian Vertebrate Evolution Palaeontology and Systematics.
April 10-13, 2007, Melbourne, Australië.
<http://www.zoo.latrobe.edu.au/CAVEPS2007/>

20th Colloquium on Latin American Earth Sciences
April 11-13, 2007, Kiel, Duitsland.
<http://www.lak2007.uni-kiel.de/>

Progressive Palaeontology 2007
April 13-14, 2007, Bristol, UK.
<http://www.palass.org/modules.php?name=propal&page=20>

EGU2007 - General Assembly
April 15-20, 2007, Wenen, Oostenrijk.
<http://meetings.copernicus.org/egu2007/>

First Mediterranean Herpetological Congress.
April 16-20, 2007, Marrakech, Marokko.
<http://www.ucam.ac.ma/cmh1or>

The 2nd Mosasaur Meeting
Mei 3-6, 2007, Hays, Kansas, USA
<http://www.oceansofkansas.com/2ndMosaMtg.html>

Ocean Controls in Abrupt Climate Change.
Mei 19-24, 2007, Ötz Valley, Oostenrijk.
www.esf.org/conferences/07221

23rd Argentine Meeting of Vertebrate Paleontology.
Mei 21-24, 2007, Trelew, Argentinië.
<http://www.japv23.org.ar/>

AGU 2007 Joint Assembly
Mei 21-25, 2007, Acapulco, Mexico.
<http://www.agu.org/meetings/ja07/>

IGCP 467 - The Global Triassic.
Mei 23-25, 2007, Albuquerque, USA.
<http://paleo.cortland.edu/IGCP467/#meetings>

GAC/MAC 2007.
Yellowknife 2007 - For a Change in Climate
Mei 23-25, 2007, Yellowknife, Canada.
http://www.nwtgeoscience.ca/yellowknife2007/welcome_en.html

NABS2007 - NABS 55th Annual Meeting
Juni 3-7, 2007, Columbia, South Carolina, USA.
<http://www.benthos.org/meeting/>

Jonge paleobiologen laten van zich horen

Op 17 februari 2006 heeft de Paleobiologische Kring de eerste van een jaarlijks terug te keren evenement gehouden, dat de naam JOP seminars (Jonge Onderzoekers in de Paleobiologie) heeft gekregen. Op deze bijeenkomst krijgen promovendi en studenten de kans over hun onderzoek te vertellen en daarover feedback te krijgen. De eerste meeting van deze soort vond plaats in Naturalis en was zeer succesvol. Het arsenaal aan gepresenteerde onderwerpen was zeer breed, zodat er voor iedereen nieuwe dingen vielen te horen.

In het JOP concept is een openingslezing door een ervaren onderzoeker besloten. Jaap Sinninghe Damsté (NIOZ, Universiteit Utrecht) heeft deze taak op zich genomen met een lezing over de evolutie van kiezelwieren (diatomeeën). Door te kijken naar zowel fossiele (moleculaire) overblijfselen als naar het DNA en naar specifieke lipiden van 120 recente soorten te kijken konden Sinninghe Damsté en collega's de oorsprong en snelle evolutie van de rhizosolenide kiezelwieren reconstrueren. Met behulp van het traceren van een kenmerkend alkeen kon hun snelle radiatie gedateerd worden, en toegeschreven worden aan een rigoureuze verandering in het nutriëntenbudget van de toenmalige Krijtzee.

Als eerste "jonge" spreker ging promovendus Jeroen Warnaar (Universiteit Utrecht) in op de problematiek van de oorzaken van de beginnende glaciatie van Antarctica ongeveer 34 miljoen jaar geleden (Eoceen-Oligoceen overgang). Het bestaande verklarende model gaat er vanuit dat de noordwaartse beweging van Zuid Amerika en Australië een koude oceaanstroming rond Antarctica mogelijk maakte die het continent thermisch isoleerde van warmere stromingen. Gekoppelde circulatiemodellen met Paleocene-Eocene randvoorwaarden hebben recentelijk echter laten zien dat warme stromingen Antarctica daarvoor ook al niet konden bereiken. Door te kijken naar distributiepatronen van fossiele dinoflagellaten (dinocysten) rond Antarctica, kon Jeroen Warnaar deze modelresultaten bevestigen.

De tweede mariene micropaleontologische toepassing werd gepresenteerd door Jorinde Sprong, die aan haar proefschrift werkt bij de Katholieke Universiteit Leuven. Haar studiegebied ligt in Noord Afrika, waar zij (samen met Rob Speijer) tracht vroeg-Cenozoïsche condities te reconstrueren door in detail de Daniaan/Selandiaan overgang (midden Paleoceen) te documenteren. Ze gebruikt zowel planktische als bentische foraminiferen om het paleomilieu tijdens deze warme fase te documenteren en een gedetailleerde biostratigrafie te maken. Deze data zullen worden gebruikt om veranderingen in zeespiegel en klimaat ten tijde van de Daniaan/Selandiaan grens te reconstrueren.

Met als toepasselijke titel "Muggenziften: de aardwetenschappelijke toepassingen van chironomiden-analyse" maakte Stefan Engels (Vrije Universiteit Amsterdam) de aanwezigen bekend met de bijzonderheden van de dans- (of veder)muggen, en met hun toepassing in het jongere geologische verleden. Omdat verharde delen van de larve goed bewaard blijven in afzettingen van de meertjes en de soortensamenstelling goed in evenwicht is met de lokale omstandigheden kunnen chironomiden zeer goed worden gebruikt om het klimaat uit het verleden te reconstrueren.

Esther van der Wel (master's student Universiteit Leiden) opende het vertebraten deel van het programma met een lezing over een merkwaardige Laat Miocene egelsoort uit Gargano, Italië, wat destijds een eiland was. *Deinogalerix koenigswaldi*, zoals de soort heet was erg groot en had een totale lengte van ca. 60 cm. De relatief lange schedel heeft een lengte van ca. 21 cm en bezit zeer afwijkende karakteristieken. Deze karakteristieken wijzen erop dat *Deinogalerix* mogelijk een carnivoor dieet had. Er is echter geen indicatie dat het

Vervolg Agenda

IGCP 503 Annual Meeting
Juni 27-30, 2007, Nanjing, China.
<http://sarv.gi.ee/igcp503/meetings.php>

The 14th Meeting of the International Bryozoology Association.
Juli 2-7, 2007, Boone, North Carolina, USA.
<http://www.iba.appstate.edu/firstcircular.html>

24th IUGG General Assembly.
Juli 2-13, 2007, Perugia, Italië.
<http://www.iugg2007perugia.it/>

The 1st International Palaeobiogeography Symposium.
Juli 10-13, 2007, Parijs, Frankrijk.
<http://sqfr.free.fr/rencontrer/seances/s07-07paleobiogeo.html>

The 8th International Congress of Vertebrate Morphology.
Juli 16-21, 2007, Parijs, Frankrijk.
<http://icvm8.snv.jussieu.fr/>

40th Anniversary Symposium on Early Vertebrates/Lower Vertebrates
Augustus 13-16, 2007, Uppsala, Zweden.
<http://www.fu.uu.se/eo/earlyvertebrates2007/riegt.htm>

WOGOGOB 2007
Augustus 17-20, 2007, Rättvik, Zweden.
<http://www.palaeontology.geo.uu.se/Mainpages/WOGOGOB/Layout.htm>

ESEB XI - The 11th congress of the European Society for Evolutionary Biology.
Augustus 20-25, 2007, Uppsala, Zweden.
<http://www-conference.slu.se/eseb2007/index.html>

Polar Dynamics: Monitoring, Understanding, and Prediction.
Augustus 29-31, 2007 Bergen, Noorwegen.
<http://web.gfi.uib.no/conference2007/info.htm>

ICP9 - The 9th International Conference on Paleoclimatology.
September 3-7, 2007, Shanghai, China.
<http://icp9.iogp-china.org/>

Geological Society of London - 200th Anniversary Conference.
Earth Sciences in the Service of Society.
September 10-12, 2007, Londen, UK.
http://www.geolsoc.org.uk/template.cfm?name=Bicentenary_Conference

IGCP 503 - The 4th European Meeting on Palaeontology and Stratigraphy of Latin-America. September 12-15, 2007, Spanje.
<http://sarv.gi.ee/igcp503/meetings.php>

The 67th Annual Meeting of the Society of Vertebrate Paleontology.
Oktober 17-20, 2007, Austin, Texas USA.
<http://www.vertpaleo.org/>

Cenozoic Vertebrate Track Symposium.
Oktober, 22-24, 2007, Albuquerque, New Mexico, USA.
<http://museums.state.nm.us/nmnh/CENOZOIC%20VERTEBRATE%20TRACK%20SYMPOSIUM.html>

voorbewegingsapparaat erg verschillend was van dat van een insectivoor, wat er op kan duiden dat de phylogenetische invloed op het voortbewegingsapparaat relatief sterk was.

Dat natuurlijke skeletbeschadigingen niet ongewoon waren bij mosasauriërs werd uit de doeken gedaan door Anne Schulp (Natuurhistorisch Museum Maastricht en Vrije Universiteit Amsterdam), die onlangs zijn proefschrift verdedigde over deze spectaculaire groep. Een tweetal mysterieuze knobbeltjes op een rib van de nieuwe mosasaurus "Bèr" (*Prognathodon saturator*) blijken na röntgenonderzoek waarschijnlijk het gevolg te zijn van een forse klap tegen zijn buik. Bij een schedel van de "Bemelse" mosasaurus *Mosasaurus hoffmanni* is met CT-scans gewerkt, en werd duidelijk dat een kaakinfectie ruim een halve liter botweefsel had weggevreten.

Jeroen van der Lubbe (master's student Vrije Universiteit Amsterdam) ging in op de verschillende toepassing van stabiele zuurstof isotopen op fossiele organismen. In het bijzonder de analyse van het fosfaat-zuurstof, dat in principe relatief betrouwbare waarden oplevert, vereist zeer specifieke laboratoriumtechnieken. De methode op de VU bestaat uit het scheiden van het fosfaat van andere zuurstofhoudende componenten door het op te lossen in zuur, waarna het zuurstof (via zilverfosfaat) gemeten wordt als koolmonoxide. Op het ogenblik werkt hij onder andere aan het fosfaat van tandglazuur van Maastrichtse mosasaurussen en van zoogdieren van Dmanisi in Georgië, een bekende vindplaats van fossiele mens.

Onder het motto "Vers van de Pers" sloten Kenneth Rijdsdijk en Frans Bunnik (TNO, Utrecht) het programma af met een presentatie over hun recentelijke vondst van grote hoeveelheden dodo botten op Mauritius. De opgraving, die eigenlijk een niet geplande bijactiviteit was van geomorfologisch en paleoecologisch onderzoek naar de invloed van de Hollandse kolonisatie, vond plaats in een moerassige depressie gelegen op het terrein van de suikerrietplantage. In deze "Mare aux Songes" zijn tussen 1865 en 1920 honderden dodobotten van in totaal 300 individuen gevonden, maar er is nooit enig onderzoek verricht naar het afzettingmilieu, de geologie en de ecologie van de vindplaats. In nauwe samenwerking met een reeks toonaangevende instituten in Europa zullen deze en andere aspecten dit jaar verder worden onderzocht. De JOP formule is een succesvolle gebleken en zal worden voortgezet middels een tweede bijeenkomst begin 2007. De abstracts van de eerste bijeenkomst zijn te vinden op <http://www.bio.uu.nl/~palaeo/Paleobiologie>.

Jan van Dam

In memoriam

Annie Valérie Dhondt, 4 januari 1942-1 september 2006

Er is een abrupt einde gekomen aan een zeer bewogen leven. Nadat de 'Krijtwereld' recentelijk al afscheid had moeten nemen van Max-Gottard Schulz (24 januari 2000), Gundolf Ernst (24 april 2002), Walter Kegel Christensen (18 oktober 2002), Jake Michael Hancock (4 maart 2004) en Ehrhard Voigt (22 november 2004), is onlangs nog een prominent wetenschapper en aimabel mens ons ontvallen. Er is een eind gekomen aan een tèt kort leven, vol ontberingen op fysiek vlak (hartklachten en later kanker), maar wel een vervuld leven. Annie was doorgaans vriendelijk, had een luisterend oor voor eigenlijk iedereen, maar was soms hard en zakelijk. Altijd werden echter de 'regels van het spel' gevolgd, hoewel ze iemand in luttele seconden tot op de grond kon afbranden - je moest het er dan wel naar gemaakt hebben! Een werkzaam leven. Klassieke muziek in haar fantastische 'dubbelkamer', als afdelingshoofd aan het Koninklijk Belgisch Instituut

Vervolg Agenda

GSA Annual Meeting & Exposition.
Oktober 28-31, 2007, Denver, Colorado USA.
<http://www.geosociety.org/meetings/>
The Palaeontological Association 51th Annual Meeting.
2007, Upsala, Zweden.
<http://www.palass.org/>
AGU Fall Meeting.
December 10-14, 2007.
San Francisco, California, USA.
<http://www.agu.org/meetings>

voor Natuurwetenschappen (Brussel), en haast niet-te-overziene-stapels papier, overdrukken en manuscripten roepen dierbare herinneringen op. Koffie met koekjes of chocolaatjes. Overwerk, tot in de late uurtjes, als redacteur van de serie Aardwetenschappen van het door het museum uitgegeven Bulletin; nauwgezet, en in haar oordeel niet mals maar zelden niet terzake doend.

Lid van diverse werkgroepen van de internationale commissie voor Krijt-stratigrafie, en de laatste jaren zelfs vice-chairperson. Een 'erebaan' die de nodige beslommingen met zich mee bracht.

Een niet te missen persoonlijkheid op congressen en tijdens symposia, geliefd bij de meesten. Door haar gebrachte voordrachten kenmerkten zich zonder uitzondering door een hoger stembereik – zodra ze Vlaams sprak, soms zelfs terugvallend naar wat sterk leek op Gents stadsdialect, was dat duidelijk anders.

Annie sprak, naast haar moerstaal, vloeiend Frans, Engels en Duits, en was zelfs het Russisch machtig. Dat had ze al geleerd in de tijd dat de Sovjet-Unie onze grootste vijand was (althans: zo werd ons voorgespiegeld), en tot vrij recent kreeg ze zelfs les in deze taal. Is er een beter bewijs van respect voor alles wat Russisch is, denkbaar? Haar financiële en materiële hulp aan de schare collega's in Moskou sprak boekdelen; studenten die volgend jaar veldwerk in de Krim gaan doen zullen 'tante Anni' node missen.

Meer herinneringen borrelen nu op, maar dat is voor later. Als specialist van laat-Krijt bivalven, en met name pteriomorfen, laat Annie een grote leegte achter; ik ben er van overtuigd dat haar plaats nooit en te nimmer gevuld zal kunnen worden. Een bevlogen wetenschapper en aimabel mens is van ons heengegaan; voor mij persoonlijk ook een dierbare vriendin die ik nooit zal vergeten.

John W.M. Jagt

NIOZ geoloog van Weering benoemd tot hoogleraar paleo-oceanografie

Op 11 mei j.l. sprak NIOZ geoloog Dr. T.C.E. (Tjeerd) van Weering zijn inaugurele rede "Zee in Zicht" uit ter gelegenheid van zijn benoeming tot hoogleraar in de paleo-oceanografie bij de faculteit Aard- en Levenswetenschappen van de Vrij Universiteit (VU) te Amsterdam.

Tjeerd van Weering (1944) studeerde geologie aan de universiteit van Amsterdam en werkt al sinds 1974 bij het NIOZ, waar hij begon als promotieassistent. Hij promoveerde in 1982 aan de Rijksuniversiteit Groningen op het proefschrift "Marine geological investigations in the Skagerrak, northeastern North Sea".

Hij heeft zich altijd sterk voor zeegaande technieken geïnteresseerd en heeft vanaf 1989 gewerkt aan ontwikkeling en langdurige inzet van monster name apparatuur op de diepzeebodem om veranderingen vlak boven en in de zeebodem te meten. Sinds 2000 leidt van Weering een aantal internationale, door de EU en de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO/ALW) gefinancierde studies die gericht zijn op koudwater koraalriffen van de Noord-Oost Atlantische Oceaan. Belangrijke aspecten hierbij zijn de verspreiding, de effecten van klimaatveranderingen en het maatschappelijk en ecologisch belang van deze bijzondere rifstructuren in de diepe, koude en donkere oceaan. Tjeerd is getrouwd en woont in Kolhorn (NH).

Jan P. Boon (boon@nioz.nl)

ENCI bv (Heidelberg Cementgroup): stand van zaken

Namens het Natuurhistorisch Museum Maastricht (NHMM) en de Afdeling Limburg van de Nederlandse Geologische Vereniging, hebben Wiel Schins, John Stroucken en ondergetekende 4 oktober jl. een oriënterend gesprek gehad met ENCI over de mogelijkheden (en onmogelijkheden) wat geologisch en paleontologisch onderzoek in de nabije toekomst betreft. Er is veel veranderd bij ENCI de afgelopen maanden, en bij de reorganisatie zijn veel mensen van het toneel verdwenen. De 'personeelsreshuffle' krijgt nu langzamerhand zijn beslag, waardoor wij nu ook weten wie onze aanspreekpartner binnen ENCI is. Feit is dat ENCI doorgaat op de huidige voet tot eind december 2009, mits de doelstellingen worden gehaald. Lukt dat niet, dan wordt de oven eind december 2007 al stilgelegd, en dat betekent dat afgraving in de groeve ook stopt. ENCI draait daarna wel nog door, maar het bedrijf krijgt dan een ander karakter. Het stoppen van het afgraven houdt voor ons in dat er geen 'verse' wanden meer zijn, en dat het ontsloten profiel vrij snel door afkalving, erosie en begroeiing stukken minder interessant wordt. Bovendien moeten we dan nog maar afwachten of geologisch-paleontologisch getinte activiteiten wel worden getolereerd door de nieuwe beheerder van de groeve. Het gesprek was prettig en verhelderend, en we zijn met een goed gevoel weggegaan. Afgesproken is dat het NHMM en de Afdeling Limburg hun wensen voor de komende jaren op papier zetten, zodat bij ENCI de zaken kunnen worden besproken. Bovendien zal het NHMM een coördinerende rol spelen (dat deden we toch al) bij aanvragen voor veldwerk bij ENCI, of die nu rechtstreeks aan ENCI of via het NHMM worden gedaan, zeker wat toegang op werkdagen betreft. Het NHMM is dan verantwoordelijk voor alles wat tijdens dergelijk veldwerk gebeurt. Deze werkwijze zal waarschijnlijk na de winter van 2006/2007 ingaan, afhankelijk van de weersomstandigheden. Zodra meer bekend is, en ENCI haar standpunt ten opzichte van onze 'wish list' kenbaar heeft gemaakt, volgt nadere informatie.

Het lijkt er dus sterk op dat we de prettige samenwerking van de afgelopen 15 jaar kunnen voortzetten, op bijna identieke voet. Dat betekent dat we nog een jaar of 2 (zo niet 4) de mogelijkheid hebben het type Maastrichtien te bestuderen en/of te bemonsteren. Vooral niet gaan stilzitten dus!

John W.M. Jagt [john.jagt@maastricht.nl]

Waterschoot van der Gracht Penning voor Prof. Bert Boekschoten

Op donderdag 2 november zal in aansluiting op de jaarlijkse Staring lezing van het KNGMG de Waterschoot van der Gracht penning worden uitgereikt aan ons medelid Prof. Bert Boekschoten. Onze Kring heeft zijn voordracht van harte ondersteund. Bert zal deze zeer eervolle onderscheiding krijgen voor zijn jarenlange inzet voor de Paleontologie in de breedste zin van het woord in Nederland. De lezing en de uitreiking vinden plaats in het Auditorium van de Vrije Universiteit De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam. Meer informatie is te vinden op <http://www.kngmg.nl/> (onder de kop 'Berichten').

Frank Wesselingh

“Dino’s en draken”

Het had mogelijk al in een eerdere Nieuwsbrief of zeker tijdens het laatstleden JOP-seminar onder de aandacht kunnen worden gebracht: de tot 26 mei jongstleden lopende tentoonstelling in Teylers Museum te Haarlem: “Dino’s en draken”. Het evenzo getitelde daarbij behorende boek geeft ons een frisse kijk op de visie van onze verre voorouders aangaande fossiele resten die zij zo nu en dan, maar soms ook in opvallend rijke vergaarplaatsen moeten zijn tegengekomen. Aanleiding tot deze expositie is het werk en de publicatie van folkloriste Adrienne Mayor: “The first fossil hunters, paleontology in Greek and Roman times”, Princeton University Press (2000). Hierin maakt zij heel aannemelijk dat de door de Scythen gevonden fossiele resten van *Protoceratops* aanleiding hebben gegeven tot het ontstaan van het beeld van de griffioen, zoals wij dat tegenwoordig bijvoorbeeld nog tegenkomen als logo van de Vrije Universiteit te Amsterdam. In de 7e en 6e eeuw voor Christus begint dit mythische dier te verschijnen in de kunst als een soort kruising tussen een leeuw en een arendachtige roofvogel, soms met tanden in de vervaarlijk gekromde snavel, af en toe ook vergezeld van een jong. De vleugels lijken erbij gefantaseerd – want fossiel niet terug te vinden – maar de ook nu nog niet zelden aangetroffen daarbij voorkomende nesten met veel eieren, duiden eerder op een veronderstelde vogel- dan zoogdierstatus. Aan een reptielachtig wezen werd bij zo’n viervoeter waarschijnlijk helemaal niet gedacht.

Verder is er aandacht voor andere (tertiaire) vondsten, o.a. de slag tanden van een *Stegodon*, die - hoe stoutmoedig – het verhaal opleverden voor de strijd van Herakles en het Caledonische everzwijn. De Grieken kwamen eerst in de tijd van Alexander de Grote in aanraking met de Indische olifanten. Over de toen nog in de Atlas voorkomende olifanten, waarmee Hannibal over de Alpen trok, wordt in dit verband niet gerept; in Europa gebruikt men aanvankelijk dat feit later wel om het voorkomen van fossiele resten van olifantachtigen te verklaren). Het op een vaas (kundig!) afgebeelde “monster van Troje” zou nu heel goed kunnen worden geïnterpreteerd als de in een ontsluiting blootliggende schedel van *Samotherium*, een girafachtig wezen op het eiland Samos. Al dit soort wezens, vaak met monsterlijke vormen en van gigantische afmetingen, zouden in de strijd tussen goden en reuzen ('gigantomachie') ten onder zijn gegaan, de aarde rood kleurend met hun bloed...

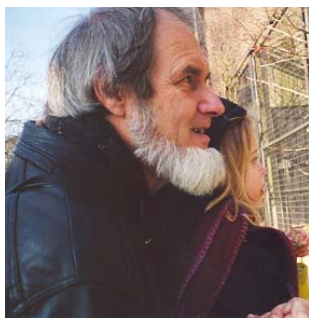
Zo vertellen ons dat de verschillende overleveringen uit het mediterrane gebied – en natuurlijk van andere streken op Aarde. Wij moeten allereerst nog beter leren kijken, lezen en luisteren naar wat die verhalen en afbeeldingen ons precies te vertellen hebben. Kortom, lezenswaard

die boeken. Trouwens, draken zijn in; wie Teylers in Haarlem niet meer haalt kan nog naar Parijs, waar tot 6 november in de Grande Galerie de l'Evolution een dergelijk thema wordt belicht: "Dragons, entre science et fiction".

Het levert genoeg stof om over na te denken, maar het laatste woord is daarover nog niet gezegd, zo durf ik te voorspellen.

Jos van Oijen

In memoriam Dees van Weers

Na een dappere strijd tegen de ziekte die hem lichamelijk langzaam sloopte is onze gewaardeerde collega Dr. Desire Johannes van Weers op 12 Februari 2006 overleden. Dees, werkzaam als gastmedewerker bij het Zoologisch Museum in Amsterdam, was een gedreven onderzoeker, die de lat voor zichzelf hoog legde. Teleurstellingen, wanneer bleek dat niet iedereen zijn hoge ethische normen hanteerde, bleven hem niet bespaard. Zelfs tijdens de laatste weken die

hem gegund werden was hij nog vervuld van een artikel over zijn geliefde *Hystrix* (het stekelvarken). Met het heengaan van Dees hebben wij een bijzonder mens verloren.

Hans de Bruijn

